

งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

โครงการทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
กิจกรรมทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (อ้อย)

1. ความเชื่อมโยง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร
 - แผนแม่บทย่อย การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

2. หลักการและเหตุผล

อ้อยโรงงานนับเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญชนิดหนึ่งของไทย มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมน้ำตาล โดยมีศักยภาพการผลิตและส่งออกน้ำตาลเป็นอันดับสองของโลกรองจากประเทศบราซิล ในปีการผลิต 2566/67 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกทั้งประเทศรวม 9.32 ล้านไร่ ให้ผลผลิตรวม 82.40 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 98,676 ล้านบาท

ตามยุทธศาสตร์อ้อยและน้ำตาลทราย ปี พ.ศ. 2558 – 2569 มีเป้าหมายในการขยายพื้นที่ปลูกอ้อยจาก 10.07 ล้านไร่ เป็น 16.07 ล้านไร่ และเพิ่มผลผลิตอ้อยจาก 120.84 ล้านตัน เป็น 182.04 ล้านตัน ในปี 2569 ซึ่งในปี 2567 ประเทศไทยมีผลผลิตอ้อยเพียง 81.94 ล้านตัน เนื่องจากราคาปัจจัยการผลิตที่ยังคงสูง ประกอบกับปี 2566 ที่ผ่านมามีภาวะแห้งแล้ง ส่งผลให้ต้นอ้อยไม่สมบูรณ์ การแตกกอไม่ดี ทำให้บางพื้นที่แห้งตาย ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เต็มที่

ด้วยเหตุนี้กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดทำโครงการทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (อ้อย) ขึ้น เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิภาพการผลิตอ้อย และสามารถนำไปปรับปรุงกระบวนการผลิตอ้อยของตนเองให้มีผลผลิตเพียงพอต่อความต้องการในภาคอุตสาหกรรมต่อไป

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิภาพการผลิตอ้อย
- 3.2 เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยมีแปลงเรียนรู้ในการเพิ่มผลิภาพการผลิตอ้อย และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และเกษตรกรที่สนใจในพื้นที่ข้างเคียง
- 3.3 เพื่อส่งเสริมและเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มเกษตรกรในการพัฒนาเข้าสู่โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

4. เป้าหมายการดำเนินงาน

เกษตรกรผู้ปลูกอ้อย จำนวน 800 ราย

5. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่แหล่งปลูกอ้อยที่สำคัญ จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ กำแพงเพชร อุทัยธานี ลพบุรี เลย หนองบัวลำภู นครราชสีมา และเพชรบูรณ์

6. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

6.1 อบรมเกษตรกรและศึกษาดูงาน หลักสูตร เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิภาพการผลิตอ้อย

เป้าหมาย : เกษตรกร 800 ราย ในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ กำแพงเพชร อุทัยธานี ลพบุรี เลย หนองบัวลำภู นครราชสีมา และเพชรบูรณ์ จังหวัดละ 100 ราย

วิธีการดำเนินงาน :

1. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ คัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมในเขตพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกอ้อย และมีโรงงานน้ำตาลรองรับ เพื่อเข้าร่วมการอบรม

2. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ วิเคราะห์เทคโนโลยีที่เกษตรกรต้องการและสนใจ เพื่อกำหนดหัวข้อการอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการและประสบการณ์การเพาะปลูกของเกษตรกร โดยมีตัวอย่างหัวข้อ ดังนี้

(1) พันธุ์อ้อยที่เหมาะสมกับลักษณะพื้นที่

แนะนำและให้ข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์อ้อยของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมวิชาการเกษตร สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลให้เกษตรกรใช้เป็นทางเลือกในการเลือกพันธุ์ให้เหมาะกับพื้นที่ปลูกของเกษตรกรเอง

(2) การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดโรค/แมลงในแปลงอ้อย และการปลูกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการบริหารจัดการแปลงตั้งแต่การปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยว เพื่อให้สามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตต่อไร่ได้ รวมถึงมีความรู้ในการจัดการเศษซากวัชพืชในแปลงอ้อยหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเป็นการสร้างรายได้และรักษาสภาพแวดล้อม ลดปัญหาฝุ่น PM_{2.5}

(3) การใช้ข้อมูลสารสนเทศและการพยากรณ์อากาศเพื่อวางแผนการเพาะปลูก

ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศและการพยากรณ์ในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการเพาะปลูกอ้อยให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่

(4) การบริหารจัดการน้ำในไร่อ้อยภายใต้สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง

ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการจัดการน้ำในแปลง สามารถเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการให้น้ำด้วยวิธีการต่างกัน และสามารถเลือกวิธีการจัดการน้ำอย่างเหมาะสมกับบริบทของแต่ละแปลง

หรือหัวข้ออื่น ๆ ที่เกษตรกรสนใจ

3. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ ดำเนินการจัดการอบรมให้ความรู้และศึกษาดูงานแก่เกษตรกร โดยประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อเข้าร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมตามหัวข้อต่าง ๆ ที่เกษตรกรต้องการหรือสนใจ และจัดการศึกษาดูงานในแปลงศึกษาทดสอบและ/หรือแปลงต้นแบบอื่น ๆ ที่มีเทคโนโลยีที่เกษตรกรสนใจ

4. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ จัดทำแบบทดสอบที่ครอบคลุมเนื้อหาการอบรมฯ เพื่อทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรมของเกษตรกร โดยกำหนดเกณฑ์การผ่านอบรมฯ ที่ร้อยละ 80

5. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ ติดตามผลการนำเทคโนโลยีไปใช้ของเกษตรกรที่ผ่านการอบรม และรายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ดูแลทราบ

6. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ตรวจสอบความถูกต้องของรายงาน และรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ตามแบบรายงานที่ 1

6.2 แปลงศึกษาทดสอบเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตอ้อย

แบ่งการศึกษาทดสอบออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การศึกษาทดสอบวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับระบบน้ำหยด

เป้าหมาย : 2 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร และนครสวรรค์ (รวม 2 แปลง แบ่งเป็น จังหวัดละ 1 แปลง แปลงละ 5 ไร่)

วิธีการดำเนินงาน :

1. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ คัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพและเหมาะสมในการเพาะปลูกอ้อย และเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายของกิจกรรม “อบรมเกษตรกรและศึกษาดูงาน หลักสูตร เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตอ้อย” เพื่อจัดทำแปลงศึกษาทดสอบวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับระบบน้ำหยด ซึ่งมีเป้าหมายให้เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ฯ หรือเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่เป้าหมายที่มีความสนใจ สามารถใช้เป็นแปลงต้นแบบในการศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิตการผลิตอ้อยในแปลงของตนเองได้

2. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ คัดเลือกเกษตรกรที่มีศักยภาพและความพร้อมในการให้น้ำในแปลงด้วยระบบน้ำหยด เพื่อจัดทำแปลงศึกษาทดสอบ โดยแบ่งเป็น 2 ชุดการทดสอบ ดังนี้

ชุดการทดสอบที่ 1 การให้น้ำตามวิธีเกษตรกร (ชุดควบคุม)

ชุดการทดสอบที่ 2 การให้น้ำพร้อมระบบน้ำหยด

3. สำนักงานเกษตรจังหวัด รายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ดูแลทราบ
4. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร ตรวจสอบความถูกต้องของรายงาน และรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ตามแบบรายงานที่ 2-1

กลุ่มที่ 2 การศึกษาทดสอบพันธุ์อ้อยที่เหมาะสมกับพื้นที่และตรงความต้องการของเกษตรกร

เป้าหมาย : 2 จังหวัด ได้แก่ ลพบุรี และอุทัยธานี (รวม 2 แปลง แบ่งเป็น จังหวัดละ 1 แปลง แปลงละ 8 ไร่)

วิธีการดำเนินงาน :

1. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ คัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพและเหมาะสมในการเพาะปลูกอ้อย และเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายของกิจกรรม “อบรมเกษตรกรและศึกษาดูงาน หลักสูตร เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตกาการผลิตอ้อย” เพื่อจัดทำแปลงศึกษาทดสอบพันธุ์อ้อยที่เหมาะสมกับพื้นที่และตรงความต้องการของเกษตรกร ซึ่งมีเป้าหมายให้เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ หรือเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่เป้าหมาย ที่มีความสนใจ สามารถใช้เป็นแปลงต้นแบบในการศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิตกาการผลิตอ้อยในแปลงของตนเองได้

2. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ คัดเลือกและจัดหาพันธุ์อ้อยที่เหมาะสมกับพื้นที่เพื่อจัดทำแปลงศึกษาทดสอบ โดยแบ่งเป็น 4 ชุดการทดสอบ ดังนี้

ชุดการทดสอบที่ 1 ปลูกด้วยพันธุ์ขอนแก่น 3 (ชุดควบคุม)

ชุดการทดสอบที่ 2 ปลูกด้วยพันธุ์ที่ 1 (เช่น พันธุ์ของกรมวิชาการเกษตร)

ชุดการทดสอบที่ 3 ปลูกด้วยพันธุ์ที่ 2 (เช่น พันธุ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

ชุดการทดสอบที่ 4 ปลูกด้วยพันธุ์ที่ 3 (เช่น พันธุ์ของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย)

3. สำนักงานเกษตรจังหวัดรายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ดูแลทราบ
4. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร ตรวจสอบความถูกต้องของรายงาน และรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ตามแบบรายงานที่ 2-2

กลุ่มที่ 3 การศึกษาทดสอบผลของการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและปุ๋ยชีวภาพพีจีพีอาร์-3 ต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของอ้อย

เป้าหมาย : 4 จังหวัด ได้แก่ เลย หนองบัวลำภู นครราชสีมา และเพชรบูรณ์ (รวม 4 แปลง แบ่งเป็น จังหวัดละ 1 แปลง แปลงละ 8 ไร่)

วิธีการดำเนินงาน :

1. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ คัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพและเหมาะสมในการเพาะปลูกอ้อย และเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายของกิจกรรม “อบรมเกษตรกรและศึกษาดูงาน หลักสูตร เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตกาการผลิตอ้อย” เพื่อจัดทำแปลงศึกษาทดสอบผลของการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและปุ๋ยชีวภาพพีจีพีอาร์-3 ต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของอ้อย ซึ่งมีเป้าหมายให้เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ หรือเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่เป้าหมาย ที่มีความสนใจ สามารถใช้เป็นแปลงต้นแบบในการศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิตกาการผลิตอ้อยในแปลงของตนเองได้

2. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอเก็บตัวอย่างดินในแปลงเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ดูปริมาณไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม และปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินก่อนเริ่มการทำแปลงศึกษาทดสอบ เพื่อใช้หาสูตรปุ๋ยที่เหมาะสมกับแปลง

3. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ จัดหาปุ๋ยชีวภาพพีจีพีอาร์-3 เพื่อจัดทำแปลงศึกษาทดสอบ โดยแบ่งเป็น 4 ชุดการทดสอบ ดังนี้

ชุดการทดสอบที่ 1 ใช้ปุ๋ยตามวิธีเกษตรกร (ชุดควบคุม)

ชุดการทดสอบที่ 2 ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

ชุดการทดสอบที่ 3 ใช้ปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์-3

ชุดการทดสอบที่ 4 ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ร่วมกับปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์-3

4. สำนักงานเกษตรจังหวัด รายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ดูแลทราบ
5. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร ตรวจสอบความถูกต้องของรายงาน และรายงานผลการดำเนินงาน

ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ตามแบบรายงานที่ 2-3

6.3 บริหารจัดการ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินโครงการ

เป้าหมาย : จังหวัดเป้าหมายโครงการ จำนวน 8 จังหวัด และสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

วิธีการดำเนินงาน :

1. จังหวัดเป้าหมายโครงการ ดำเนินการติดตามให้คำแนะนำเกษตรกร ติดตามแปลงศึกษาทดสอบ เก็บข้อมูลผลการศึกษาทดสอบ และรายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรที่ดูแลทราบ
2. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร ตรวจสอบความถูกต้องของรายงาน และรายงานผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ
3. สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ดำเนินการบริหารจัดการ ติดตามให้คำแนะนำ และสรุปรายงานผลการดำเนินโครงการ

7. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2567			ปี 2568								
	ต.ค. 67	พ.ย. 67	ธ.ค. 67	ม.ค. 68	ก.พ. 68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68	ก.ค. 68	ส.ค. 68	ก.ย. 68
1. อบรมเกษตรกรและศึกษาดูงาน หลักสูตรเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการผลิตอ้อย							←	→				
2. แปลงศึกษาทดสอบเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการผลิตอ้อย							←	→				
3. บริหารจัดการ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินโครงการ	←											→

8. ตัวชี้วัดโครงการ

เชิงปริมาณ

1. เกษตรกรได้รับความรู้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการผลิตอ้อย จำนวน 800 ราย
2. มีแปลงศึกษาทดสอบเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการผลิตอ้อย จำนวน 8 แปลง

เชิงคุณภาพ

1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีความรู้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการผลิตอ้อย
2. ผลผลิตอ้อยในแปลงศึกษาทดสอบเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15

9. ผลผลิต ผลลัพธ์

9.1 ผลผลิต (output)

1. เกษตรกร จำนวน 800 ราย ได้รับการอบรมให้ความรู้และศึกษาดูงาน หลักสูตร เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการผลิตอ้อย
2. มีแปลงศึกษาทดสอบเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการผลิตอ้อย จำนวน 8 แปลง

9.2 ผลลัพธ์ (outcome)

1. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีความรู้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตอ้อยสามารถนำความรู้ไปใช้ในการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตต่อไร่
2. ผลผลิตอ้อยในแปลงศึกษาทดสอบเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 10.1 เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตอ้อย
- 10.2 เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยมีแปลงเรียนรู้เพื่อเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตอ้อย และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และเกษตรกรที่สนใจในพื้นที่ข้างเคียง
- 10.3 กลุ่มเกษตรกรมีความพร้อมในการพัฒนาเข้าสู่โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

11. การประเมินผลโครงการ

- 11.1 ประเมินผลการพัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกร : ผู้เข้าร่วมโครงการต้องผ่านการประเมิน Post – test ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 11.2 ประเมินผลการดำเนินงานผ่าน : ด้วยระบบ E-Project เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ
- 11.2 ประเมินผลการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกร : ด้วยระบบ RBM

12. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

1. ชื่อ นางสาวอรุณ แก้วขาว

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมพืชไร่อุตสาหกรรม

โทรศัพท์ 0 2940 6124

E-mail: saoarun@gmail.com

2. ชื่อ นายวิทยา ดีอินทร์

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

โทรศัพท์ 0 2940 6124

E-mail: agro.doae@gmail.com

ภาคผนวก

